

I R O D A L O M.

«*Az anyakönyvek államosítása.* Néhány józan szó a napi-
renden levő egyházpolitikai kérdésekhez. Irta Jurista. Budapest,
1893.»

A nagy hullámokat verő egyházpolitikai reformok nyomán megindult bő brosurairodalom egyik alaposabb terméke a beküldött 67 oldalra terjedő füzet, s ezért behatóbb méltánylást érdemel. Az anyakönyvvezetés legrégebbi nyomait vizsgálva, kifejti azokat a szempontokat, melyek érdekében a tridentini zsinat az anyakönyvek vezetését elrendelte, s constatatálja, hogy különösen a születési, jobban mondva keresztelési anyakönyvek vezetését két szempontból rendelte el a zsinat: 1. hogy a keresztelés ténye, melylyel az egyetemes egyház honossága megszerezhetik, constatatássék; 2. hogy a lelki rokonság, mint házassági bontó akadály, nyilván tartható legyen. Kiténik ebből, hogy mindezek a szempontok alig vagy éppen nem érdeklik az állami hatóságot, az állami rendet; ellenben érdekli p. o. a születés szabatos idejének megállapítása, év, hónap, nap, sőt percz szerint is, a melyre és több más fontos körülményre nézve azonban az egyházi anyakönyvek nagyon is hiányos bizonyítékot képeznek. Ebből a szerző azt következteti, hogy a keresztelések, illetőleg születések és halálozások anyakönyveinek állami hatósági kezelésbe vétele elodázhatlan szükségesség a jogbiztonság szempontjából. De nemcsak szükségesnek, hanem jogosnak is ismeri azt el szerző azon viszonyból kifolyólag, mely az állami és az egyházi anyakönyvvezetés közt századokon át fennállt, s melynél fogva az állam sok esetben gyakorolt eddig is ingerentiát az anyakönyvek vezetésére. Mindezt a

névtelen szerző, ki különben maga is katolikusnak vallja magát, meggyőző jogászi apparatussal bizonyítja be. Áttérve a Csáky-féle rendeletre, hibáztatja a papságot, mely «az igazságért vívott csatát ügyetlenségéből veszette el», s magatartásával eljátszotta azt a jogot, hogy az 1868: LIII. t.-cz. 12. §-ának megváltoztatását katolikus egyházi szempontból követelhesse. A füzet leg-érdemlegesebb részét a zanyakönyvek állami vezetése módozatainak részletes terve képezi, mely erre nézve legalkalmasabb és legmegbízhatóbb közegül a járási és községi orvost jelöli meg. Kimerítő táblázatokat csatol a tervbevett két állami anyakönyv (a születési és halálozási) vezetésére s annak kezelését minden részletében megvilágítja. Az életrevaló és egészséges gyakorlati érzékkel contemplált javaslatot szerző a beadványozási rendszerre alapítja, s emellett érintetlenül kívánja hagyni az esketési anyakönyvek eddigi vezetését. Ha az anyakönyvek államosítására csakugyan sor kerül, annak előkészítői sok becses és használható anyagot fognak találni a gondosan megírt kis füzetben.

—*nd*—

* * *

Korunk bölcselete. Irta Kozáry Gyula. Nyomatott Pécsen a lyceumi könyvnyomdában. Ára 3 frt.

A «Korunk bölcselete» semmi más, mint a positivizmus, melynek szerző a «keresztény bölcsélet» nevében izeni meg a harczot, vagyis «a metaphysika jogait védi a skepsis ellen; a mystikusok, traditionalisták, rationalisták és protestansok ellenében az értelem határait jelöli ki». Legalább ez a cél az, a melyre az elég terjedelmes munka vállalkozik. Szerzőnk megbotránkozva látja, hogy nálunk a középiskolák tankönyvei, Pauertől Sárffy Aladár könyveig «részint nyílt sisakkal, részint rejtett célzatokban» a positiv bölcsélet egyes tételeit ültetik az ifjúságnak, a haza reményének és jövőjének szívébe. Holott a positivizmus egy nagy módszertani tévedés, mely megszorítja a kutatás körét és kizárja az ismeret birodalmából azokat a problémákat, melyek az emberiség értelmi természetének vágyait, küzdéseinek kezdetét, ősokait, elveit és céljait illetik.

De bár a munka tulajdonképen a positivizmus ellen fordul, ebbe a tágabb megjelölésbe Kozáry belefoglalja a rendszer minden